

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
Національного аерокосмічного
університету ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
в складі членів вченої ради
О.В. Гайдачук
14 лютого 2018 р., протокол № 7

**ПРОГРАМА
ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для здобуття освітнього ступеня магістра
за освітньо-науковою програмою
зі спеціальності

051 « Економіка »

(код та найменування)

(освітні програми «Економіка підприємства»

«Світова економіка»)

(найменування)

у 2018 році

Харків
2018

ВСТУП

Додаткове вступне випробування для здобуття освітнього ступеня магістра за освітньо-науковою програмою зі спеціальності _____

051 « Економіка»

(код та найменування)

(освітні програми _____ «Економіка підприємства» , «Світова економіка» _____)

(найменування)

відбувається відповідно до «Правил прийому до Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» у 2018 році» у формі індивідуального письмового фахового іспиту, який приймає екзаменаційна комісія з певної спеціальності (освітньої програми), склад якої затверджується наказом ректора Університету.

До додаткового фахового іспиту входять питання за темами:

- «Економіка підприємства»,
- «Статистика»,
- «Стратегія підприємства».

Перелік питань за темами наведено у програмі.

Критерії оцінювання знань

1 Результат додаткового фахового іспиту визначається за 100-бальною шкалою. При отриманні вступником 60 балів та більше він допускається до вступного випробування.

2. Вступні випробування відбуваються у вигляді тестів з відповідних тем, які генеруються за допомогою генератора випадкових чисел в кількості 20 тестів. Серед запропонованих вступнику слід обрати одну правильну. Правильна відповідь на завдання оцінюється у 5 балів, неправильна – у 0 балів.

1 Питання затемою “Економіка підприємства”

(найменування)

1. Теорії та моделі підприємств. Підприємство: поняття, сутність та економічні основи функціонування. Підприємство як складна організаційна система. Модель фірми ринкового типу. Класики економічної теорії про підприємництво.

2. Основи підприємництва. Сутність сучасного підприємництва. Підприємництво як явище та процес. Функції підприємництва. Міжнародна підприємницька діяльність.

3. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Організаційно-правові форми підприємств. Класифікації підприємств. Галузева приналежність підприємств. Об'єднання підприємств.

4. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. Характеристика зовнішнього середовища підприємства. Основні фактори зовнішнього середовища. Економічна стійкість підприємства.

5. Структура та управління підприємством. Сутність та цілі управління. Органи управління. Принципи управління підприємством. Функції та методи управління. Механізм господарського управління. Основні риси сучасного управління.

6. Ринок и продукція. Ринок: поняття та різновиди. Сегментація та ємність ринку. Ринкова конкуренція. Життєвий цикл продукту. Товар. Безперервне виробництво та обмін товарів.

7. Товарна та цінова політика підприємства. Види цін. Політика ціноутворення на підприємстві. Диверсифікація цін. Цінова стратегія підприємства. Методи ціноутворення на продукцію підприємства. Ціна та якість продукції.

8. Прогнозування та планування діяльності підприємства. Класифікація методів прогнозування. Прогнозування показників діяльності підприємства. Функції та задачі планування. Система планів підприємства. Бізнес-планування на підприємстві. Перспективні та поточні плани підприємства.

9. Обґрунтування виробничої програми підприємства. Сутність та роль рішень в управлінні виробництвом. Класифікація рішень. Економічне обґрунтування рішень щодо виробничої програми.

10. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Поняття про трудові ресурси підприємства. Класифікація і характеристика кадрів (персоналу) підприємства. Розрахунок чисельності робітників підприємства. Продуктивність праці та резерви її підвищення. Визначення заробітної платні. Мотивація. Показники руху персоналу. Ефективність використання персоналу підприємства.

11. Інтелектуальний капітал. Сутність поняття інтелектуального капіталу. Структура інтелектуального капіталу. Чинники що впливають на інтелектуальний капітал.

12. Основний капітал. Економічна сутність, класифікація та структура основного капіталу. Методи оцінки основних фондів. Знос основних фондів.

Амортизація основних фондів. Інтенсифікація та показники використання основних фондів. Відтворення основних фондів.

13. Оборотний капітал. Структура та кругообіг обігових коштів підприємства. Нормування оборотних коштів. Показники оборотності обігових коштів. Напрямки підвищення оборотності обігових коштів. Показники використання обігових коштів.

14. Інвестиції. Економічна сутність інвестицій та капітальних вкладень. Галузева структура виробничих капітальних вкладень та механізм їх фінансування. Інвестиційний процес та класифікація інвестицій. Інвестиційна політика підприємства.

15. Інноваційна діяльність. Інноваційний розвиток: основні поняття. Особливості інноваційного розвитку економіки у перехідній економіці. Управління інноваційним розвитком. Науково-технічний потенціал підприємства. Інноваційний лізинг.

16. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства. Виробнича потужність підприємства. Види виробничих потужностей. Баланс завантаження обладнання. План виробництва продукції. Порядок розрахунку виробничої потужності. Фактори визначаючі та підвищуючі виробничу потужність. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва.

17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика. Виробнича логістика. Матеріально-технічне забезпечення виробництва продукції. Управління запасами підприємства. Організація та побудова виробничої логістики. Основні логістичні концепції та системи.

18. Організація операційної діяльності. Формування виробничого процесу. Характеристика виробничого процесу. Проектування та організація виробничого процесу. Виробничий цикл. Методи організації виробництва.

19. Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції. Конкуренція та конкурентоспроможність продукції та підприємства. Конкурентоспроможність продукції та підприємства. Забезпечення конкурентоспроможності.

20. Витрати підприємства. Характеристика витрат підприємства. Витрати економіста та витрати бухгалтера. Граничні витрати. Поняття про собівартість продукції. Характеристика кошторису витрат. Класифікація витрат підприємства. Складання планової калькуляції. Методи обліку та калькуляції фактичної калькуляції.

21. Фінансово-економічні результати суб'єктів господарювання. Загальні аспекти фінансової діяльності підприємства. Фінансові ресурси підприємства. Напрями використання фінансових ресурсів. Результати фінансової діяльності. Фінансова звітність підприємства. Рентабельність виробництва.

22. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності. Абсолютна економічна ефективність капітальних вкладень. Порівняння економічної ефективності. Економічна ефективність підвищення якості промислової продукції. Фактор часу. Оцінка ефективності інвестицій.

23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність

Поняття про ефект та ефективність. Методичні підходи до вибору інструментарію розрахунку ефективності. Ефективність та сфера інтересів підприємства. Доходи та видатки підприємства як основа формування показників економічної ефективності. Показники економічної ефективності. Оцінка конкурентоспроможності товару та виробництва. Комплексна оцінка ефективності діяльності підприємства.

24. Сучасні моделі розвитку підприємства. Підприємство як відкрита стаціонарна система. Напрямки розвитку підприємства. Витрати як основа до прийняття рішення до розвитку підприємства. Обґрунтування «точки беззбитковості» та «зони безпеки».

25. Трансформація і реструктуризація підприємства. Управління факторами трансформації підприємства. Цілі реструктуризації підприємства. Форми реструктуризації підприємства. Банкрутство та антикризове управління. Санація суб'єкта господарювання.

26. Оптимізація бізнес-процесів підприємства. Сутність поняття бізнес-процесів підприємства. Моделювання та симуляція бізнес-процесів підприємства. Шляхи оптимізації бізнес-процесів підприємства.

27. Економічна безпека підприємства. Понятійний апарат «Економічна безпека підприємства». Внутрішньовиробничі складові економічної безпеки підприємства. Зовнішньовиробничі складові економічної безпеки підприємства. Визначення інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. Служба безпеки підприємства.

Література

1. Бабушкин А.И. Экономика предприятия. Учеб. пособие. – Харьков: Национальный аэрокосм. ун-т "Харьк. авиац. ин-т", 2003. – 449 с.
2. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с
3. Мазур Н.Н., Шапиро В.Д. Реструктуризація підприємств и компаний: Учеб. пособие – М.: ЗАП. Изд. "Экономика". 2001. – 450 с.
4. Муншіян В.І. Економічна безпека України. – Київ. Видав. КВІЦ 1999. – 462с.
5. Покропивний С.Ф., Колт В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 362 с.
6. Экономика предприятия: Учебник / Под ред. О.Н. Волкова. – М.: ИНФРА. 1998.- 416 с.

Питання склав

к.е.н., доцент каф.605
(науковий ступень, посада)

О.С. Попов
(ініціали та прізвище)

2 Питання за темою “Статистика”

1. Методологічні засади статистики.

Предмет вивчення, його сутність, складові частини дисципліни „Статистика”. Задачі статистики, структура курсу, види занять та їх обсяги, організація занять, вимоги, що ставляться до студентів. Основні категорії статистики. Статистична методологія

2. Статистичне спостереження.

Статистичне спостереження як метод інформаційного забезпечення. Програмно-методологічні питання статистичного спостереження. Організаційні питання статистичного спостереження. Форми, види та способи статистичного спостереження. Організація державної статистики в Україні і міжнародної статистиці.

3. Зведення та групування статистичних даних.

Сутність статистичного зведення. Класифікація та групування. Види групувань. Принцип формування груп.

4. Подання статистичних даних: таблиці, графіки, карти.

Сутність статистичних таблиць. Елементи статистичних таблиць, їх види. Правила розробки статистичних таблиць. Статистичні таблиці й матриці. Статистичні графіки. Класифікація статистичних графіків. Діаграми структурні, співставлення, динаміки.

5. Узагальнюючі статистичні показники.

Сутність і види статистичних показників. Класифікація статистичних показників. Системи статистичних показників. Функції статистичних показників. Абсолютні величини. Відносні величини. Середні величини.

6. Аналіз рядів розподілу.

Аналіз, варіації та форми розподілу. Закономірність розподілу. Характеристики центра розподілу. Характеристики форми розподілу.

7. Аналіз концентрації, диференціації та подібності розподілів.

Коефіцієнти диференціації. Показники рівня концентрації. Сутність варіації, необхідність її статистичного досліджування. Показники варіації. Дисперсії, їх види та правило додавання. Коефіцієнт детермінації.

8. Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків.

Основні поняття кореляційного й регресійного аналізу. Парна кореляція й парна лінійна регресія. Оцінка значущості параметрів взаємозв'язку. Непараметричні методи оцінки зв'язку.

9. Аналіз інтенсивності динаміки.

Сутність і складові елементи динамічного ряду. Характеристики інтенсивності динаміки. Методи виявлення типу тенденції динаміки. Правила побудови рядів динаміки.

10. Аналіз тенденцій розвитку та коливань.

Середня абсолютна та відносна швидкість розвитку. Характеристики основної тенденції розвитку. Показники коливань. Оцінка коливань.

11. Індексний метод.

Сутність і функції індексів. Індивідуальні індекси. Методологічні основи побудови загальних індексів. Агрегатна форма індексів. Системи індексів. Властивість індексів. Взаємозв'язки індексів. Індеси середніх величин. Територіальні індекси. Індекс структури.

12. Вибірковий метод.

Вибіркове спостереження. Помилка вибірки. Різновиди вибірок. Вибіркові оцінки середньої та частки. Визначення обсягу вибірки. Задачі, які вирішуються за допомогою вибіркового методу. Статистична перевірка гіпотез. Статистична перевірка гіпотез о середніх величинах.

Література

1. Петрик, В.Л. Статистика: навч. посібник [Текст] / В.Л. Петрик. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «ХАІ», 2009. – 100с.
2. Петрик, В.Л. Статистика в SPSS [Текст] / В.Л. Петрик, М.А. Голованова, С.М. Мельніков. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2010. – 172 с.
3. Гавва, В.Н. Статистический практикум: учебн. пособие [Текст] / В.Н. Гавва, В.А. Колисниченко, Д.Д. Узун. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «ХАІ», 2000. – 147с.....
4. Статистика: Підручник [Текст] / С. С. Герасименко, А. В. Головач, А. М. Єріна [та ін.]; За наук. ред. д-ра екон. наук С. С. Герасименка. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2000. - 467 с.
5. Статистика: Збірник задач: Навч. посібник [Текст] / А.В. Головач, А.М.Єріна, О.В.Козирев та ін.; За ред. А.В. Головача.-К.:Вища школа, 1994.- 384 с.
6. Елисеєва, И.И. Общая теория статистики [Текст] / И.И. Елисеєва, М.М. Юзбашев -М.: Финансы и статистика, 2001. – 480 с.
7. Общая теория статистики: статистическая методология в изучении коммерческой деятельности. Учебник [Текст] / А.И. Харламов [и др.]; под ред. А.А. Спирина, О.Э. Башиной. -М. : Финансы и статистика, 1996. -296 с.

Питання склав

к.т.н., доцент каф.605
(науковий ступень, посада)

В.Л. Петрик
(ініціали та прізвище)

3 Питання за темою “Стратегія підприємства” (найменування)

1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепції

Стратегія підприємства як методологія вирішення проблем. Еволюція системи планування розвитку підприємства. Сучасний підхід до прогнозування. Основні методи визначення тенденцій розвитку.

2. Визначення місії та цілей підприємства

Процес формування стратегії підприємств. Визначення місії підприємства. Встановлення цілей. Розробка стратегії.

3. Стратегічний контекст підприємства

Стратегічні рішення і ризик. Виробка управлінських рішень в умовах невизначеності різних рівнів. Оцінка стратегічних рішень в умовах інфляційних процесів. Розробка інвестиційної стратегії. Рекомендації по зниженню ризику при бізнес-плануванні.

4. Оцінювання зовнішнього середовища

Стратегічна оцінка зовнішнього середовища. Основні показники, що характеризують ситуацію в галузі. Конкурентні сили, що діють в галузі. Модель М. Портера. Найважливіші стратегічні фактори. Фактори, що формують стратегію підприємства (зовнішні та внутрішні). Способи розробки стратегій

5. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства

Аналіз внутрішнього стану підприємства. Суть та значення внутрішнього аналізу підприємства. Стратегічні ресурси. Ефективність діючої стратегії. Сила і слабкість підприємства. SWOT-аналіз. Оцінка конкурентоспроможності цін і витрат. Міцність конкурентної позиції. Стратегічні проблеми і потенціал підприємства.

6. Стратегії бізнесу

Поняття стратегічної одиниці бізнесу. Класифікації стратегій: корпоративна, ділова, функціональна. Стратегія і конкурентні переваги. П'ять загальних стратегій конкуренції. Стратегія низьких витрат. Стратегія диференціації. Стратегія оптимальних витрат. Сфокусована стратегія низьких витрат і диференціації.

7. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства

Ціль та мотивація диверсифікації. Стратегія диверсифікації як напрям збільшення потенціалу підприємства. Інтеграція та диверсифікація.

8. Стратегія зовнішнього розвитку підприємства

Стратегія та зовнішньоекономічна діяльність. Тенденції світової економіки, та їх вплив на стратегію підприємства. Стратегії для конкуренції на міжнародних ринках.

9. Корпоративна стратегія підприємства

Управлінський аналіз. Рушійні сили змін в галузі. Розробка карти стратегічних груп. Аналіз ситуації в галузі. Прогнозування дій конкурентів. Ключові фактори успіху підприємств. Привабливість та перспективи галузі.

10. Матричні методи формування корпоративної стратегії підприємства

Матриця БКГ, матриця McKinsey – General Electric, матриця Ансоффа и тримірна схема Абеля, діловий комплексний аналіз (PIMS).

11. Альтернативність у стратегічному виборі

Альтернативні стратегії. Стратегія вертикальної інтеграції та конкурентні переваги. Стратегія для конкуренції в нових галузях. Стратегія для конкуренції в галузях, що знаходяться в стадії “зрілості”. Стратегія фірм, що діють в галузях які знаходяться в стані стагнації або спаду. Стратегії для конкуренції в розроблених галузях.

12. Декомпонування корпоративної стратегії підприємства

Підходи до формування стратегій. Системний підхід, маркетинговий підхід, функціональний, динамічний, процесний підходи та інші.. Стратегії наступу. Оборонні стратегії.

13. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні

Інноваційна стратегія українських реформ. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні.

Література

1. Стратегия предприятия и стратегический менеджмент: Учеб. пособие / Ю.В. Соболев, В.Л. Дикань, А.Г. Дейнека, Л.А. Позднякова. – Х.: ООО «Олант», 2002. 416 с.

2. Петров А.М. Методология выработки стратегии предприятия: Учеб. пособие. – СПб.: УЭФ, 1992. – 386 с.

3. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А.П. Градова. – СПб.: Спец-лит, 2000. – 589 с.

4. Стратегия предприятия: анализ, разработка и реализация / В.Н. Гавва. – Учеб. пособие. – Харьков: нац. аэрокосм. ун-т «ХАИ», 2003. – 96 с.

5. Стратегия предприятия: задания и тесты / В.Н. Гавва, Е.А. Толстая – Учебное пособие. – Харьков: нац. аэрокосм. ун-т «ХАИ», 2007. – 54 с.

6. Стратегическое управление. Графическое моделирование / И.В. Чумаченко, В.М. Вартамян, И.Н. Кадыкова. – Учебное пособие. – Харьков: нац. аэрокосм. ун-т «ХАИ», 2003. – 57 с.

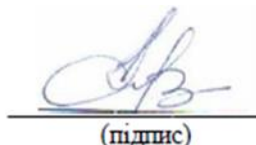
Питання склав

к.е.н., доцент каф. 605
(науковий ступень, посада)

Д.С. Ревенко
(ініціали та прізвище)

Завідувач кафедри 605

(підпис)

А.В. Доронін
(ініціали та прізвище)

Програму розглянуто й узгоджено на випусковій кафедрі економіки та маркетингу
Протокол № 6 від «19» січня 2018 р.

Програму вступного випробування для здобуття освітнього ступеня магістра за освітньо-науковою програмою зі спеціальності
051 « Економіка»

(код та найменування)

(освітня програма «Економіка підприємства»)

узгоджено науково-методичною комісією Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» з галузей знань «Культура та мистецтво», «Гуманітарні науки», «Соціальні та поведінкові науки» й «Управління та адміністрування»

Протокол № 4 від 05 лютого 2018 р.

Голова НМК 4

к.т.н., доц.

Н.В. Доценко